

FOTO: DIGITAL STORM

Krigarkvinnor

De vill mer än väl och har vigt stora delar av sitt liv för ett större syfte – att slåss för andra. De kämpar för planetens djur, vår natur, klimat och mänskliga behov och rättigheter – våra svenska, starka, envisa krigarkvinnor. Vi tar en titt på hur det står till med altruismen i Sverige och möter några av de starkast lysande stjärnorna på välgörenhetshimlen.

AV: ANNA DEMERT

Samhällsförbättring och sociala problem, fattigdom och nöd är grunden till att dagens välgörenhetsarbete behövs. Och människan vill hjälpa. De underliggande psykologiska mekanismerna till varför förklaras till en del i teorin "Self-Determination Theory" av teoretikerna Edward L. Deci och Richard M. Ryan vid University of Rochester i New York. Enligt teorin påverkas vårt välmående av faktorerna känsla av kompetens, självbestämmande och social meningsfullhet. Teorin bygger på att alla människor har en inneboende strävan, grundläggande motivationsfaktorer, som bidrar till välmående hos sig själv och andra. Att hjälpa andra bidrar till att jag fyller på dessa konton i mig själv. När jag bidrar, får jag känslan av kompetens.

SVENSKARNAS GIVMILDHET, ALTRUISM OCH FILANTROPI

Sex av tio svenskar skänker pengar till en organisation, enligt Giva Sverige, en branschförening för insamlade organisationer. De arbetar för ökat givande för att säkra ett livskraftigt civilsamhälle i Sverige, genom att förbättra förutsättningarna för givande. Föreningen ger ut den årliga rapporten "Givandet i siffror – En rapport om givande och insamling av gåvor och bidrag bland Giva Sveriges medlemmar". Enligt rapporten från 2021 samlade man in drygt 9,7 miljarder kronor i gåvor och bidrag från allmänheten, företag och organisationer, en ökning med 4,8 procent eller drygt 450 miljoner kronor jämfört med 2020. Privatpersoners bidrag till organisationer med 90-konton ökade kraftigt under 2021, enligt statistik från Svensk Insamlingskontroll. Totalt donerades omkring 9,3 miljarder kronor, att jämföra med drygt 8,2 miljarder under 2020, vilket motsvarar en ökning på cirka 12,5 procent. Enligt Svensk Insamlingskontroll minskade givandet från privatpersoner snabbt när coronapandemin kom till Sverige 2020 för att sedan öka starkt igen, förmodligen bland annat för att de flesta inte hade samma känsla av kris 2021 som direkt efter att pandemin slog till. Bidrag från myndigheter ökade också under 2021, medan givandet från organisationer och företag minskade något. Totalt samlades nära 25 miljarder kronor in genom 90-konton, vilket är 6,7 procent mer än 2020 och den högsta siffran någonsin sedan statistiken började samlas in.

VERKLIGA HJÄLTINNOR

Engagemangen är många och man satsar på alltifrån att plantera träd eller rädda torsken i Östersjön till att arbeta för barns rättigheter och mot trafficking. Det finns kvinnor som vigt sin själ och stora delar av sitt liv till att göra en samhällsförändring. Och exemplen på dessa är många.

En av dessa krigarkvinnor är Ann Olivecrona som flyttade till Kenya som 22-åring 1973. Hon utbildade sig till zoolog på Nairobis universitet och grundade 2012 Insamlingsstiftelsen Save African Apes. Hon har vigt sitt liv åt utsatta schimpanser i Sydsudan och det egna schimpansreservatet Sweetwater i Kenya. I Sverige samarbetar Ann bland annat med Djurens Ö och fungerar som rådgivare till dem och deras zoolog.

En annan duktig filantrop är Sophie Löof som driver Löof Foundation. Genom råd, tips och kontakter har Löof Foundation bidragit till en mängd samhällsförändringar: projektet Home of Hope, ett familjehem för föräldralösa barn i bergen i Nepal som invigdes 2016, Kenswed Hospital i Kenya, en hälso- och mödravårdsklinik för säker förlossningsvård, som var en av Sophies drömmar gick i uppfyllelse tack vare samarbete med Zelmerlöw & Björkman Foundation samt det nuvarande projektet i Zimbabwe tillsammans med Hand in Hand.

Även inom vårt svenska kungahus har vi starka, inspirerande förebilder; H.M. Drottning Silvia som har grundat bland annat World Childhood Foundation där även H.K.H. Prinsessan Madeleine är engagerad, Kronprinsessan Victoria, vars fond arbetar för barn och ungdomar i Sverige med funktionsnedsättning och/eller kronisk sjukdom och Kronprinsessparets stiftelse som arbetar för att motverka utanförskap och främja god hälsa för barn och unga är en liten del av hennes engagemang. H.K.H. Prinsessan Sofia gör även hon stor skillnad och har grundat Project Playground i Sydafrika.

Enligt Nationalencyklopedin betyder ordet välgörenhet filantropi, att "osjälviskt hjälpa människor som är i nöd eller att hjälpa sämre lottade". Att kunna arbeta filantropiskt, där nästan varje krona oavkortat går till sitt ändamål, är ett livs-engagemang som inte passar alla. Vi har talat med några som verkligen vigt sitt liv för att göra en stor förändring. Respekt.

FOTO: TPWF

RAGNHILD JACOBSSON

Organisation

Vd och medgrundare till The Perfect World Foundation vars syfte är att vidta åtgärder för ökad medvetenhet, kunskap och förståelse för kritiska miljö- och djursituationer samt att stötta ekonomiskt för att bevara hotade arter och naturområden.

www.theperfectworld.com/se

Ragnhild Jacobsson föddes i Nordnorge, norr om polcirkeln. Som barn handlade hela livet om att gå på tur, sommar som vinter, omgiven av den arktiska naturen. När hon var elva år gick flytten till Sverige och Smögen, med havet fortsatt som granne. Kombinationen att sedan barnsben ha älskat djur och vetenskapen om att världshaven mår allt sämre, att bland annat isbjörnarna "där hemma" var utrotningshotade, har på ett sätt funnits med i blodet genom hela hennes liv.

Livet i Sverige ledde till studier i marknadsföring och textil där entreprenören Ragnhild designade och sålde bland annat hundaccessoarer och golfkläder. Men det var som tidigare sångerska i "Skara-Bert"-bandet Trixie som den då skönsjungande Ragnhild Røstad mötte sin framtida make Lars Jacobsson. När de blivande makarna träffades år 2000 kände båda direkt att de ville göra något bestående tillsammans. Då hamnade fokuset på djur- och naturprojekt runtom i världen.

Hur skulle du beskriva er organisation, hur ni jobbar och er passion?

Officiellt grundade jag och min make Lars The Perfect World Foundation 2010 efter att ha rest runt i världen och stöttat olika djur- och naturprojekt som privatpersoner under nästan tio år. Vår ambition var att skapa en organisation där alla kan engagera sig, med extra fokus på "vanliga" människor, exempelvis stadsmäniskor, som kanske inte bor nära naturen och som idag inte är engagerade i någon djur- och naturorganisation. Människor som vill ta ett steg i riktningen mot att göra vår värld lite bättre och man behöver inte vara expert på djur och natur för att vara med.

Vad är ditt syfte med organisationen?

Min önskan är att kunna behålla en del av vårt paradiset på jorden, att försöka skapa instrument såsom vår organisation för att kunna skapa bättre förutsättningar för kommande generationer att fortsätta på samma linje.

Hur startade allt?

När jag träffade Lars var vi båda drygt trettio år. Vi bestämde oss för att sälja våra respektive företag för att kunna resa och uppleva. När vi väl hade denna möjlighet, där vi besökte fantastiska semesterparadis runt om i världen, insåg vi mer och mer hur hemsk baksidan av människans framfart är med skövlade regnskogar, tjuvjakt, djurhandel och utrotning av djurarter, plastförorenade hav och smältande glaciärer och polarisar. Det bara fortsätter... Vi började skänka bort våra egna pengar till mängder

av olika projekt, men insåg att det inte skulle räcka hela vägen. Jag ville veta vart pengarna gick, att det gick till rätt saker. Därmed grundade vi vår egen organisation för att stötta djur och naturområden i kris. Idag är vi en bred organisation där många "krisområden" ingår.

Vilka framgångar har varit viktigast och vilka motgångar tyngst?

Tyngsta motgången är att vi inte har råd och möjlighet att hjälpa alla som behöver hjälp och ekonomisk stöttning. Vi brottas hela tiden med att få så många som möjligt att förstå hur allvarlig situation en ser ut i vår värld när det kommer till djur och natur. Trots att tre miljarder djur dog i Australien under bränderna 2020, är det svårt att nå fram med budskapet. Och det glöms fort. Nu är det nya bränder i andra delar av världen. Fortfarande skänks det mer pengar till humanitära projekt än till djur och natur där vårt främsta fokus ligger. Vi alla måste förstå att utan en frisk planet kan ingen av oss överleva.

När vi ser till en av våra största framgångar så är det vårt pris "The Perfect World Foundation Award" som har vuxit otroligt genom åren, en utmärkelse vi ger till människor som gjort något extra för att hjälpa vår planet, till exempel Sir David Attenborough, Prince Albert II av Monaco, Greta Thunberg, Wangari Maathai och Dr Sylvia Earle. Priset har skapat uppmärksamhet i världspressen, som i sin tur gör att vårt budskap om problemen på vår planet börjar nå ut.

En till framgång är att vi nu bygger ut det vi kallar "Project Ocean" i samarbete med bland andra Marina Återvinningscentralen på västkusten. Inom projektet har vi tagit upp flera hundra ton med spöknät och förlorade fiskeredskap årligen. Officiellt invigdes projektet i år av Prins Albert II. Vi är också stolta över vårt trädplanteringsprojekt som invigdes 2018 av Sir David Attenborough. Han planterade vårt första träd i Botaniska Trädgården i Göteborg. Nu planterar vi hundratusentals träd över hela världen varje år.

Vilka tips vill du ge till de som vill göra som du och bli filantroper?

Att verkligen följa sitt hjärta. När man gör det så blir motgångar lättare att hantera. När det kommer till "rädda-världen-branschen" så upplever man motgångar varje dag men om du gör det du brinner för så orkar du ta dig igenom även tuffa dagar tillsammans med likasinnade människor som ger energi. Vi och världen behöver massor av filantroper och människor som kan stötta dessa för att göra världen lite bättre. Alla har vi en hjärtefråga så det är bara att köra igång.

Iunga tonår bodde Yvette Randquist i USA och lade all sin tid på att spela tennis. Väl hemma igen valde hon att studera juristlinjen på Stockholms universitet. Förutom sitt engagemang inom Magnoliabarnen driver hon idag sin egen advokatbyrå. Hon är specialiserad i familjerätt.

Hon har alltid drivits av en stark övertygelse att vilja förändra utsatta barns situation till det bättre. Sedan unga år har Yvette tyckt illa om orättvisor och velat hjälpa till att förändra dessa. Barn är i en mycket utsatt situation och har svårt att hävda sin rätt. Hennes egna tre barn har fått en trygg uppväxt med utbildning, resor och fritidsaktiviteter vilket inte alla barn har möjlighet till. Genom stiftelsen kan barn och föräldrar få ett litet andrum av glädje och minnen som barnen förhoppningsvis bär med sig genom livet. Att bara kunna ge dessa barn ett minne för livet genom deras vistelse på sommarkollet på Barnens Ö känns bra. I förlängningen följer man barnen som varit där och erbjuder olika stipendier för utbildning. Så skapas positiv energi och framtidstro för barnen.

Hur skulle du beskriva er organisation och ert arbetssätt?

Jag har valt att tillsammans med en fantastisk grupp styrelsemedarbetare bygga upp och utveckla Magnoliabarnen och vi arbetar i linje med barnkonventionens mål. Passionen ligger i att vi tycker det är viktigt att barn blir respekterade, känner sig sedda, trygga och inkluderade i samhället. Därför går våra insamlade medel oavkortat till barn som behöver det bäst.

Alla jobbar pro bono, de vill säga filantropiskt, och alla vill skapa de bästa förutsättningarna för vårt sommarkollo på Barnens Ö. Under hela året jobbar vi för att samla in pengar till stiftelsen via företag, organisationer och andra stiftelser. Varje vår anordnar vi en välgörenhetsgala där vi auktionerar ut vissa specifika föremål. I år fick vi till exempel en gåva av Peter Olsson, en signerad boxningshandske med porträtt av Mohamed Ali som han i sin tur fått av Mohamed Alis fru. Matias Ibanez, genom Art with Heart, skänkte de två fantastiska verken Father & Son undertecknad fotograf Björn Persson samt Astrid Lindgren, Furusund 1987 som fotograf Jacob Forsell tagit. Tillsammans med Tom Österman på Stockholms Auktionsverk samlade vi i år in verk i form av vykort, "små konstverk gör stor skillnad", där man budade på hemliga verk, skänkta av konstnärer, idrottsmän, författare och artister. Insamlingen gick oavkortat till stiftelsen och några av de som bidrog var Björn Borg, Ernst Billgren, Jacob Felländer, Eva Dahlgren, Efva Attling, Maja Braun, Peter Eugén, och Camilla Läckberg.

Hur startade allt?

Jag har alltid drivits av en stark övertygelse att vilja förändra utsatta barns situation till det bättre. I mitt arbete som familjerättsadvokat kommer jag många gånger i kontakt med familjer där jag tyvärr alltför ofta ser att barn hamnar mitt i en konflikt eller behöver bevittna situationer som ett barn inte ska behöva göra. Att kunna få bidra till att utsatta barn får en möjlighet att koppla av, få nya perspektiv och utvecklas som person i en vacker skärgårdsmiljö under sommarlovet, är det minsta vi som vuxna kan ge dessa barn.

Vilka framgångar har varit viktigast och vilka motgångar tyngst?

Den största tillfredställelsen som mitt arbete med stiftelsen ger mig är när jag får ta del av berättelserna från våra duktiga kolloledare om hur barnen på kollo skrattar, leker, hittar nya vänner och prövar på nya aktiviteter som de aldrig gjort tidigare. Eller när föräldrarna återkopplar till oss och berättar att deras barn inget hellre vill än att få komma tillbaka till kollo även nästa år, eftersom det var den bästa sommarupplevelsen någonsin.

Givetvis finns det flera utmaningar i att starta och bygga upp en organisation, bland annat var det svårt att inledningsvis få ut vårt budskap, men jag tycker att vi lyckats väl och haft förhållandevis små och få motgångar. Sedan skulle man ju alltid önska att flera var villiga att tillföra stiftelsen medel, men det står ju högt upp på varje insamlingsstiftelses önskelista.

Varför blev det just det här fokuset du valde att satsa på och har du någon personlig koppling?

Sommarlovet har alltid varit en underbar tid för mig och min familj. Jag tror att sommarlovet har en central roll i många barns hjärtan som en tid för lek med nära och kära, tid för återhämtning efter ett långt läsår, en tid för reflektion och bearbetning men också, och kanske framför allt, en tid att växa som person. Men sommarlovet har för vissa barn inte den här innebörden utan istället framkallar tanken på sommar både oro och rädsla, det upplevs som en otrygg tid fylld av ovisshet. Vad händer när skolan slutar, mina kompisar åker bort och jag blir ensam kvar i stan? Vad ska jag säga när alla efter sommarlovet kommer tillbaka och berättar om sina sommarlovsminnen och frågor vad jag gjort? Jag som inte gjort något annat än suttit hemma eller hängt i en lekpark.

Vilka tips vill du ge till de som vill göra som du och bli filantroper?

Hitta personer som drivs av samma passion och övertygelse som du. Men framför allt, har du en stark övertygelse så fortsatt att kämpa och ge aldrig upp.

FOTO: JACOB NORDBSTRÖM

YVETTE RANDQUIST

Organisation

Grundare och styrelseordförande i Insamlingsstiftelsen Magnoliabarnen. Syftet är att hjälpa barn så de blir respekterade, känner sig sedda, trygga och inkluderade i samhället.

www.magnoliabarnen.se

FOTO: DAVID MÖLLER

SARA DAMBER

Organisation

Grundare av Friends vars syfte är att stoppa mobbning och andra kränkningar inom skolan och idrottsföreningar runtom i hela Sverige.

www.friends.se

Sara Damber växte upp i Umeå. I högstadiet fick hon själv uppleva mobbning och dessa erfarenheter väckte ett engagemang för att motverka och stoppa mobbning. Hon ser sig själv som en entreprenör från tidig ålder med ett stort rättspatos och egenvärde. Efter gymnasiet flyttade hon till Stockholm och 19 år gammal grundade hon den idag största antimobbningorganisationen i Skandinavien, Friends. Sara har en bred utbildningsbakgrund inom bland annat mänskliga rättigheter och internationella relationer på Svenska Röda Korsets Högskola, studier inom CSR vid Uppsala universitet och Business Administration vid Handelshögskolan i Stockholm. Utöver sin roll som styrelseordförande för Friends, är hon verksamhetschef på Hugo Stenbecks Stiftelse. Vidare är hon tillsammans med Kinnevik medgrundare av Reach for Change och engagerad i Youth 2030 Movement. Hon brinner för att stötta andra sociala entreprenörer som verkar för att göra världen bättre för barn. I våras blev Sara också utsedd av regeringen till särskild utredare för att undersöka hur den öppna fritidsverksamheten för ungdomar kan utvecklas och om den kan vara relevant i brotts- och våldsförebyggande arbete.

Hur skulle du beskriva er organisationen och ert arbetssätt?

Idag är jag främst verksam inom tre organisationer – Friends, Child10 och Youth 2030 Movement.

Friends ger vuxna forskningsbaserade verktyg för att förhindra mobbning bland barn och unga. Vi jobbar tvärvetenskapligt med en kombination av forskning och beprövad erfarenhet. Vi samarbetar med skolor, förskolor och idrottsföreningar i hela landet. Vi har en löpande dialog med elever, lärare, föräldrar och andra vuxna med barn i sin närhet. Vi håller utbildningar, diskuterar och utbyter erfarenheter. Vi testar och utvärderar olika arbetssätt, ger råd och handledning. Allt detta med ett mål för ögonen: att inte ett enda barn ska utsättas för mobbning.

Inom Child10 arbetar vi för en värld fri från barnhandel och kommersiell sexuell exploatering (KSE) av barn. Vårt arbete bygger på ett holistiskt synsätt på barns rättigheter inklusive förebyggande arbete, stöd till utsatta, rättsliga åtgärder mot förövare, minimering av efterfrågan samt nationell och internationell samordning och samarbete. Namnet Child10 kommer från vårt kärnuppdrag att varje år stötta "10" utvalda organisationer som arbetar för att förhindra trafficking och andra former av KSE över hela Europa.

Youth 2030 Movement är en rörelse av demokratiaktivister, unga ledare, barnrättskämpar och allierade vuxna. Vi förenas av en övertygelse om att det behövs ett maktskifte i Sverige. Unga människor behöver få – och ta – mer makt och inflytande i samhället. För att det

kommer att göra demokratin starkare, bättre och mer demokratisk. Tillsammans river vi hinder mellan unga och makten. Vi skapar sammanhang där unga gör sina röster hörda och får påverka. Vi hjälper beslutsfattare och myndigheter att öppna sina dörrar och ta vara på ungas kraft, engagemang och idéer.

Syftet med organisationen och ditt eget syfte?

En röst gör skillnad. Mitt syfte är att få fler människor att orka och våga använda sin röst – att bryta den grymma tystnaden och göra världen lite mänskligare och lite modigare. Jag brinner för mer makt till unga och att särskilt lyfta de vars röster aldrig hörs.

Hur startade allt?

Som nittonåring grundade jag Friends med visionen att bekämpa mobbning i svenska skolor. Mitt engagemang kommer att fortsätta så länge det finns barn och unga som utsätts för mobbning, diskriminering och trakasserier. Youth 2030 växte fram som idé efter min tid som skolchef inom Båstad kommun och insikten av hur långt ifrån barn och unga står från besluten som påverkar deras vardag och framtid allra mest.

Och Child10 är resultatet av min tid inom Reach for Change där vi reste världen runt och träffade olika barnrättskämpar och bättre förstod den utbredda problematiken av trafficking och sexuella exploateringen av barn. När jag återvände hem till Sverige gick det snabbt upp för mig att denna problematik är enormt utbredd även här. Jag såg en icke-prioriterad fråga i akut behov av mer resurser, samordning och uppmärksamhet från både politiker och yrkesverksamma.

Vilka framgångar har varit viktigast och vilka motgångar tyngst?

Det är ju en framgång att organisationerna växer så att vi kan motverka att barn och unga drabbas i och av samhället, även om man önskar att vi inte skulle behöva finnas alls. För Child10:s del så är vi baserade i Stockholm men arbetar både nationellt och internationellt. Under 2021 öppnade vi vårt första internationella kontor i Wien. Arbetet i Sverige är inriktat på påverkansarbete samt att stärka ekosystemet mellan gräsrotsorganisationer verksamma inom området. Internationellt arbetar vi nära viktiga beslutsfattare för att påverka de olika åtgärder som vidtas inom detta område. Det känns viktigt att vi når ut med vårt budskap. Självklart möter vi en massa lärorika utmaningar längs vägen och viktiga vägsäl där nya beslut måste tas kontinuerligt.

Vilka tips vill du ge till de som vill göra som du och bli filantroper?

Arbeta värderingsdrivet, kompromissa inte på dina värderingar. Följ alltid din magkänsla och lita på din intuition. Höj din röst och feja inte ur. Vi har alla ett ansvar.

Efter gymnasiet 2003 drog Filippa Tarras-Wahlberg till Kenya för att arbeta som volontär på ett reservat för schimpansungar, vars föräldrar skjutits av tjuvjägare. Ett spännande reseäventyr.

Väl hemma igen var det svårt att släppa tankarna på de behövande schimpanserna och upplevelsen av vilda lejon som stryker utanför dörren varje natt. Efter civilekonomutbildning och många år inom PR och kommunikation, tog intresset för Afrikas vilda djur och deras fantastiska miljöer över allt mer. Insikten om de ökande hoten som djuren och naturen ställs inför fick Filippa att vilja göra mer än att bara vara månadsgivare till någon stor, anonym organisation. 2016 startade hon Wildhood Foundation vid sidan av sitt dagliga jobb. Arbetet på kvällar och helger lade grunden till organisationen och varje ledig semestervecka gick till resor i Afrika och Indonesien för att träffa, lära känna och arbeta med möjliga samarbetspartners. När det initiala arbetet var gjort och insamlingen igång tog Filippa steget och klev över till sin organisation på heltid. Sitt livs viktigaste beslut hittills.

Hur skulle du beskriva er organisation och ert arbetssätt?

Det är en liten och effektiv insamlingsstiftelse. Vårt mål är att bidra till ett ökat skydd av vilda djur och deras miljöer i några av södra Afrikas mest hotade områden. Tjuvjakt och illegal handel med vilda djur är ett stort hot mot ekosystemet och den minskande biologiska mångfalden är en av vår tids största utmaningar. 55 elefanter dödas varje dag. Om 20 år riskerar arten att vara utrotad i det vilda – en verklighet som jag personligen och de som stödjer oss vägrar att acceptera.

Vi arbetar bland annat för att uppfylla FN:s Globala Mål och störst fokus lägger vi på Mål 15 – bevarandet av biologisk mångfald och hållbara ekosystem. Genom att sysselsätta kvinnor från fattiga landsbygdssamhällen som parkvakter uppfylls även flera utvecklingsmål – direkta effekter är minskad fattigdom och hunger (Mål 1 och 2), ekonomisk tillväxt (Mål 8) och ökad jämställdhet (Mål 5 och 10).

Hur beskriver du dig själv i sammanhanget?

Jag är grundare och den enda på heltid operativa i verksamheten här i Sverige. Mitt arbete går ut på att inspirera och engagera såväl privata givare som företag att bli en del av och stödja vårt arbete. Insamlade medel går till utvalda lokala insatser som bäst försvarar de vilda djuren och deras miljöer.

Syftet med organisationen?

Att stoppa utrotningen av vilda djur. Vi har valt att fokusera på södra Afrika geografiskt eftersom det fortfarande finns livskraftiga populationer av noshörning och elefant där. Lyckas man skydda dessa paraplyarter faller en rad andra arter in under samma

skydd och hela ekosystem kan återställas. Vi började med 16 kvinnliga parkvakter 2017. Idag sysselsätter vi 175 kvinnor som skyddar över två miljoner hektar vildmark. Målet är att 1 000 kvinnor ska vara i arbete för att skydda sex miljoner hektar vildmark år 2026. Lyckas vi så blir det ett av de största bevarandeprojekten i Afrika någonsin.

Hur startade allt?

Det var min resa till Kenya efter gymnasiet och volontärarbetet som inspirerade mig. De vuxna schimpanserna dödas för köttets skull och de små infångas för att de är värda mer levande. De smugglas och säljs illegalt som husdjur eller till cirkusar och djurparker i Mellanöstern och Asien. En kontrast från studentlivet i Stockholm men det bästa jag någonsin gjort. Det var där jag fick upp ögonen för problematiken med tjuvjakt.

Vilka framgångar har varit viktigast och vilka motgångar tyngst?

Att våga drömma och tänka stort har varit mitt och Wildhoods mantra sedan start. Att vi på fyra timmar lyckades samla in 3,5 miljoner kronor under en middag för drygt 100 gäster var en milstolpe. Likaså installationen i Kungsträdgården med 55 elefanter i trä, i verklig storlek, för att öka kännedomen om hur många elefanter som dödas varje dag. Men viktigast är våra idag 150 månadsgivare som ger oss förtroendet att förvalta deras gåvor som gör det möjligt att arbeta långsiktigt.

Jag är oerhört stolt över att vi rekryterat och utbildat kvinnor till parkvakter, ett yrke som tidigare varit reserverat för män. På fyra år har vi minskat tjuvjakten i området med 80 procent samtidigt som de vilda djuren har ökat med hela 400 procent. Elefanterna har börjat komma tillbaka till områden där de tidigare dödades i eller flytt ifrån och sysselsättningen av kvinnor har bidragit till en rad positiva effekter på lokala samhällen såsom ökad jämställdhet, minskat våld och fler barn i skolan.

Säkert är alla motgångar hårda. Det kan vara svårt att ta ett nej eller att inte ta ett uteblivet svar personligt men jag har lärt mig att hantera det med tiden.

Vilka tips vill du ge till de som vill göra som du och bli filantroper?

Jag ser mig mer som en social entreprenör. Mitt råd till den som vill göra samhällsnytta, antingen genom att jobba med eller stödja en ideell organisation, är att läsa på ordentligt. Om möjligt, träffa människorna som står bakom organisationen för att förstå dess verkliga syfte. Det finns en uppsjö av fina initiativ att engagera sig i. Vad och vem klappar ditt hjärta starkast för?

FOTO: FRANK AF PETERSENS

FILIPPA TARRAS-WAHLBERG

Organisation

Grundare av Wildhood Foundation vars syfte är att bidra till ett effektivt skydd av hotade arter och en minskad tjuvjakt.

www.wildhood.org

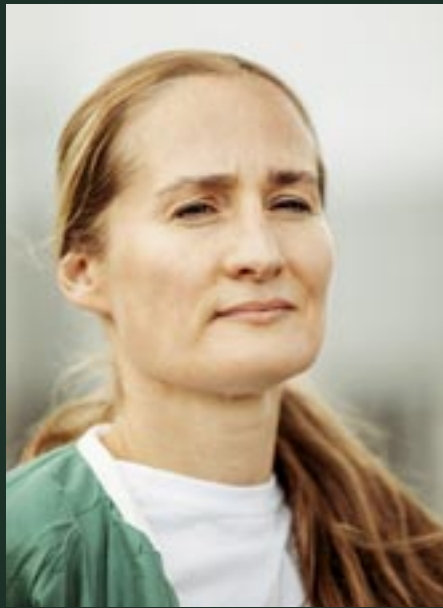

FOTO: TATIANA BORET-OLSSON

ELLEN-ELENA REINOLDS

Organisation

Medgrundare tillsammans med Ludvig Ramestam och Johan Petré av OperationAid vars syfte är att nå fram till de mest behövande, skapa hopp, lindra nöd och hjälpa i krissituationer.

www.operationaid.org/sv

Elly Reynolds växte upp i en av Stockholms förorter med två ryska föräldrar och fem syskon. Hon hade en ganska tuff uppväxt med föräldrar som kämpade med både ekonomi och för att passa in i ett nytt samhälle. Lärdomen att aldrig ta något för givet fick Elly med sig tidigt. Hon försökte kompensera för sin uppväxt genom att prova på så mycket som möjligt som ung, bland annat har hon arbetat med volontärprojekt i Zambia, på cirkus, fiskebåtar, med mera. Så småningom utbildade hon sig till läkare och är idag specialiserad på förlossning och gynekologi.

Hur skulle du beskriva er organisation och ert arbetssätt?

Vi har arbetat aktivt med flyktingkrisen i Ukraina och närliggande länder. Vi har varit på plats sedan ett par veckor in i krigets början och vårt motto har varit att ha så få mellanhänder som möjligt från donation till den behövande. Detta har varit möjligt genom att vi tidigt identifierat områden och personer med störst behov, samt att vi har handplockat ett kompetent team av volontärer med stora hjärtan och stort engagemang. Vi grundare har inspirerat människor till att arbeta med oss hela vägen och inte ge upp, och vi är fortfarande på plats vid ukrainska gränsen.

Hur startade allt?

OperationAid startade i mars, ett par veckor in i kriget, då min gamle vän Johan Petré hade åkt ner till Warszawa med förmodenheter i en buss. Tanken var att ta med sig flyktingar tillbaka till Sverige. Här hemma följde jag hans resa och beslöt mig för att själv resa ner en vecka efter. Tanken var att vara borta från min man och över en helg. Jag bokade om mina patienter och åkte. Jag tänkte att mina språkkunskaper och utbildning kunde komma till nytta. På plats möttes jag av vad som skulle bli en av historiens största flyktingströmmar i Europa – kvinnor och barn på överfyllda flyktingförläggningar och tågstationer, det var äldre, sjuka och utsatta. Vid gränsen träffade jag även skåningen Ludvig Ramestam som till vardags besiktar industriugnar. Han hade satt sitt jobb åt sidan och rest ner för att köra flyktingar runt om i Polen och till Sverige. Vi spenderade ett dygn vid den polsk-ukrainska gränsen där människor stod och frös i flera dygn för att komma över gränsen i säkerhet. Behovet var enormt. Vi arbetade perfekt tillsammans och insåg snabbt att vi inte kunde återvända till våra liv efter det vi hade sett. Jag föreslog att vi kunde starta en humanitär ideell organisation och tillsammans med Johan Petré skapades OperationAid i mars 2022. Sedan starten har vi fått ett tjugotal volontärer i Ukraina och i Sverige, och vi tre är nere i Ukraina med jämna mellanrum.

Vilka framgångar har varit viktigast och vilka motgångar tyngst?

Såklart alla de människor vars liv vi gjort lite bättre, alla de som vi hjälpt, kramat, försett med förmodenheter, bostad, läkemedel, information och hopp. Motgång är den väg av frustration man känner när någon precis berättat för oss om att ens fru eller man blivit skjuten av ryska soldater, när en åttaårig dam berättade att hon blivit våldtagen av tre ryska soldater, när en femårig pojke rycker tag i sin mammas arm i kön över gränsen och viskar att han inte ätit på hela dagen och undrar om hans mamma har något att äta och man endast ser mörker och sorg i mammans blick när hon möter hans. Tröttheten man själv känner när man inte sovit på flera dygn för att det är så många fler som behöver hjälp är jobbig.

Varför blev det just det här fokuset ni valde att satsa på och har du någon personlig koppling?

Vi valde att satsa på Ukraina och de drabbade där för vi alla tre var där just då. Vi brann för detta och ville göra skillnad. Vi kom från helt olika bakgrunder, med olika livserfarenheter men hade ett driv som knöt oss samman. Tillsammans kunde vi genomföra stora insatser och upptäckte att vi var väldigt bra på att organisera oss och bygga upp en struktur från grunden. För mig personligen så har min ryska bakgrund påverkat mig i detta. Jag såg med fasa på rysk tv som visade nyhetspropaganda om orsaken till kriget. Jag åkte ner främst på grund av två anledningar – dels den moraliska, att vi bör stå upp för våra medmänniskor, speciellt när det finns ett tydligt hot mot människans frihet och demokrati, dels på grund av rädsla att kriget inom snar framtid kan komma även till oss i Sverige och resten av EU om vi inte stoppar Ryssland nu. Att vi själva får stå i kilometerlånga flyktingköer och betala det höga priset för passivitet. Sedan brinner jag för kvinnors rättigheter och engagemang. Jag kommer själv från en bakgrund där kvinnor inte alltför sällan förtrycks och fortfarande slåss för sina basala rättigheter. Jag arbetar också med kvinnor och möter många olika frågeställningar där jag känner att jag kan hjälpa till både med min medicinska bakgrund och med min erfarenhet. Sedan invasionen har jag mött flera flyktingar från Ukraina här i Sverige som sökt vård med historier om övergrepp och brutala våldtäkter.

Vilka tips vill du ge till de som vill göra som du och bli filantroper?

Vill du något tillräckligt starkt så är det oftast meningen att du ska göra det. Du ångrar aldrig något du gjort eftersom du, oavsett hur det går, lär dig något från det. Du ångrar alltid något du ville göra men inte gjorde. Se dina möjligheter och inte begränsningar. På vägen mot din idé eller ditt mål, glöm inte de människor som hjälpte dig på vägen.

Efter det att Ludmilla Rosengrens tonårsdotter Linnéa tog sitt fjortonåriga liv kände hon att hon dels ville lära sig allt om självmord och självmordstankar, dels att andra också måste lära sig mer. Genom organisationen Suicide Zero kunde hon och hennes medgrundare påverka beslutsfattare och sprida information. Hon bloggade och föreläste för vårdpersonal, skolpersonal, gymnasieelever, på psykologutbildningar och för allmänheten under många år. Hon har skrivit flera böcker, drivit en podd och varit med i ett otaligt antal radio- och tv-program. Det som drev henne var insikten om att okunskapen kring självmord var enorm.

Idag har hon lämnat organisationen och är en välmående människa, en lycklig fembarnsmamma, tvåbarnsmormor, läkare och KBT-steg-1-terapeut. Idag driver hon bland annat Rosengrens Läkartjänst, Linnéas Simskola och linneashopen.se. 1993 startade hon sitt första företag och som läkare har hon främst arbetat inom rättspsykiatri, barnpsykiatri samt primärvård. Som läkare och terapeut har hon tagit emot både suicidala personer, deras anhöriga och efterlevande till personer som förlorat en älskad genom självmord samt agerat konsult i diverse sammanhang. Vare sig det gäller självmord, simundervisningen hon startat i syfte för att bland annat stärka bandet till sina föräldrar eller i sin roll som läkare och terapeut drivs Ludmilla av att nå ut med sitt budskap, att kunna göra skillnad och att ge människor hopp.

Hur beskriver du dig själv i sammanhanget?

Kort efter att Linnéa dog fick jag en ovanlig form av cancer, Choriocarcinom – moderkaks cancer. Min yngsta dotter Sophie var då endast sex veckor gammal och jag påbörjade en intensiv cellgiftsbehandling som pågick två gånger i veckan under fem månaders tid. En skrämmande tid och inte som jag tänkt att tiden med vår nya bebis skulle vara. Men det var lärorikt eftersom jag på riktigt, på djupet, fick känna vad som är viktigt i livet. Jag visste ju inte om jag ens hade en framtid, om jag skulle överleva. Det förflutna inklusive det som hänt Linnéa kunde jag ju inte längre påverka och det gav mig insikten att det enda vi vet är vad vi har just nu. En djup insikt som jag hade förmånen att få känna och som jag kan vila i även idag. Det har också gett mig mer drivkraft att göra skillnad. Jag har aldrig drivits av pengar eller framgång på det viset, men jag vill verkligen att min tid på jorden ska ha gjort någon typ av skillnad. När jag ser ett behov av något, något som saknas, i form av kunskap och förändring så vill jag finnas med och skapa det. Jag upplever att jag inte har något annat

val utan har gjort det jag känt varit tvunget att göras.

Hur startade allt?

Min medgrundare Alfred Skogberg och jag var överens om att det saknades en organisation som hade sitt fokus på just självmordsfrågan. Tidigare fanns MIND som då fokuserade mer brett på psykisk ohälsa och SPES som då fokuserade mer på efterlevandestöd än suicidprevention. Suicide Zero fyller ett viktigt tomrum och driver frågan om en nollvision vilket jag anser rimligt att man strävar efter. Självmord kan ses som ett psykologiskt olycksfall och bör analyseras på samma sätt som till exempel trafikolycksfall, det vill säga genom att se de olika samverkande olyckliga omständigheterna som leder fram till olyckan, självmordet. Om politiker, vårdpersonal, skolpersonal och många andra kunde förstå detta skulle det vara så mycket enklare att rädda liv. För självmord är ett onödigt dödsfall. I nästan alla fall så är de som gjort allvarliga självmordsförsök men överlevt (vilket är nio av tio) oändligt tack samma över att de överlevde, när de väl kommit ut ur sitt mörker. Alla kan drabbas av självmordstankar – inte bara "andra".

Vilka framgångar har varit viktigast och vilka motgångar tyngst?

Suicide Zero startades från ingenting och hade ingen finansiering alls från början. Alla arbetade ideellt och det var hårt arbete de första åren. Men organisationen växte snabbt och har varit oerhört uppskattad. Idag är det en väletablerad aktör som har en självklar plats i debatten. Det är jag väldigt stolt över.

Som egen företagare kommer det alltid olika typer av utmaningar och det är nog då jag fungerar som bäst. Att snabbt bilda sig en uppfattning om vad som behövs just då och agera strukturerat.

Vilka tips vill du ge till de som vill göra som du och bli filantroper?

En ökad person tog kontakt med mig under den första tiden efter att Linnéa dött och jag fått cancer. Hen sa: "Ludmilla, du är en speciell person som får så många gåvor i livet". Just då var det väldigt provocerande, men i efterhand förstår jag hur rätt det var. Jag har fått så många gåvor genom de erfarenheter jag har fått med mig – genom de svårigheter som jag haft har jag blivit en bättre människa, fått fantastiska relationer och kunnat njuta så mycket mer av det liv jag har nu. Denna insikt är något som jag försöker inspirera andra med och dela med mig av.

FOTO: LISBET SPÖRNDI

LUDMILLA ROSENGREN

Organisation

Medgrundare av Suicide Zero vars syfte är att skapa ett samhälle utan självmord.

www.suicidezero.se

FOTO: CHRISTIAN GUSTAVSSON

ELIN WERNQUIST

Organisation

Generalsekreterare och medgrundare tillsammans med Ida Hellrup av Barnrättsbyrån vars syfte är att kämpa för barns rättigheter i Sverige.

www.barnrattsbyran.se

Elin Wernquist åkte till England som nittonåring för att studera statsvetenskap i Manchester. Parallellt arbetade hon med hemlösa barn och unga. Fem år senare började Elin på den ideella organisationen Kids Company i London där hon samordnade kontakterna med olika myndigheter när barn för illa.

Tillbaka i Sverige 2009 fortsatte Elin att arbeta med barn i utsatta situationer internationellt och inom BRIS i Sverige. Direkt kände hon att det fanns ett hål att fylla för att ta till vara barns rättigheter. Det saknades en instans dit barn kan vända sig för råd, stöd och praktisk hjälp, exempelvis om man far illa på ett behandlingshem eller om man till exempel behöver hjälp att överklaga ett beslut. 2010 gjorde Elin en förstudie genom Ersta diakoni som syftade till att se hur föreningen kunde utveckla sitt sociala arbete och bli mer heltäckande. Det blev startskottet för Barnrättsbyrån som sedan 2011 bistår barn och unga med social och juridisk hjälp. Barnrättsbyrån har tidigare utsetts till "Change leader 2014" av Kinnevikstiftelsen och i juni 2022 blev Elin också utsedd av regeringen till expert i utredningen om barns möjligheter att klaga och utkräva sina rättigheter enligt barnkonventionen.

Hur skulle du beskriva er organisation och ert arbetssätt?

Barnrättsbyrån är en barnrättsorganisation som bistår barn och unga som på olika sätt fallit mellan samhällets stolar och fått sina rättigheter kränkta. Vi möter de mest utsatta av barn och de flesta barn vi möter har varit illa i kontakten med samhället och har inte fått tillgång till rätt hjälp. Det kan handla om barn och unga som utsätts för våld eller övergrepp på institution eller barn med funktionsnedsättning som inte får tillräckligt stöd för att livet ska fungera. Vårt jobb är att vara ett stöd i svåra stunder i livet, och hjälpa till för att säkerställa att barnets rättigheter respekteras. Det kan handla om att förklara krångliga beslut, agera som barnets ombud i processer, följa med på möten, stötta barnet att uttrycka sin åsikt och göra sin röst hörd och, när rättigheter kränks, hjälpa till att klaga och få upprättelse. Inom organisationen arbetar jurister, socionomer, statsvetare och beteendevetare med lång erfarenhet av arbete med barn och våra samhällssystem.

Sedan starten har vi arbetat på uppdrag av över 800 barn, öppnat ett ytterligare kontor i Umeå och vi driver idag även ett nationellt påverkansarbete för barn och ungas rättigheter. Den här resan hade aldrig varit möjlig utan stödet vi mottagit från exempelvis Drottning Silvias stiftelse

World Childhood Foundation, Hugo Stenbecks Stiftelse och Stiftelsen Einar Belvén. De är alla goda exempel på hur engagemang och resurser från näringslivet kan omsättas till investeringar som förbättrar samhället på sikt.

Syftet med organisationen och ditt eget syfte?

Barnrättsbyråns mål är att fånga upp barn och unga som på olika sätt varit illa i våra samhällssystem, kämpa för deras rättigheter med en målsättning att de ska få rätt hjälp av samhället, uppleva en positiv förändring i livet och – i vissa fall – få upprättelse. Min drivkraft i arbetet är att kämpa mot den orättvisa som många barn för uppleva under sina tidiga år i livet, som inte alla får den trygga barndom som vi vet att barn behöver för att utvecklas och må bra. Att få arbeta på heltid med barns rättigheter och få förtroendet att bistå barn och familjer i svåra stunder i livet, är ett stort ansvar och ett privilegium. Det är inte alltid lätt, vi får verkligen möta samhällets mörkaste sidor, men den djupa meningsfullhet jag känner väger upp.

Vilka framgångar har varit viktigast och vilka motgångar tyngst?

Sedan starten har vi erfårit många framgångar men också motgångar. De tyngsta motgångarna är alltid när barn och unga vi möter far illa och får lida konsekvenserna av samhällets svek. Lilla Esmeralda som tragiskt avled för tre år sedan efter att ha placerats tillbaka hos missbrukande föräldrar är kanske det yttersta exemplet. En stor framgång för vår organisation är att det nu tillsatts en statlig utredning för att utreda hur barnrättsbyråer som samhällsfunktion skulle kunna bli tillgängliga för alla barn i Sverige. Det har vi jobbat för länge. Jag har fått äran att i utredningen förordnas som expert, ett otroligt viktigt uppdrag och också ett kvitto på att det vi kämpar för ger resultat. Som en liten ideell organisation kan vi tyvärr inte hjälpa alla barn som vänder sig till oss, men vi kan kämpa för att förändra systemet så att vi får ett samhälle som är bättre för barn att leva i.

Vilka tips vill du ge till de som vill göra som du och bli filantroper?

Vill man arbeta med att göra skillnad är mitt starka tips att hitta din egen drivkraft och engagemang. Teama upp med människor som delar din vision och uthållighet. Vår bransch behöver engagemang som sträcker sig över tid, som lägger grunden för förändring på riktigt.

Christina arbetar mot organiserad brottslighet i Sverige, har suttit med i EU-expertgrupper om människohandel, varit observatör vid FN-konferenser och utbildat brottsförebyggande aktörer. Utöver det har hon även jobbat som internationell fotomodell för de stora agenturerna, men det som sticker ut är att hon en dag bestämde sig för att under en tid bo i Nima, ett slumområde i Ghana. Christina ville lära sig om hur man kan skapa hållbar förändring i utsatta områden, men det gav även en unik insikt i hjälpverksamhetens baksida. Där väcktes en glöd i henne och tillsammans med vänner i Nima växte en nytänkande organisation fram. De arbetar mot barnhandel, korruption, psykisk ohälsa, för ökad självkänsla, mänskliga rättigheter samt arbete för att hålla unga undan gängbrottslighet.

Under pandemin märktes tydligt hur organisationen arbetar. Tidigt insåg man att fattigare områden inte nåddes av korrekt information. Istället florerade falska rykten som gjorde människor rädda. Ett lättillgängligt verktyg för att sprida information behövdes snabbt. Med hjälp av volontärer från slummen gjorde de en dans där rörelserna täckte WHO:s utbildningsbroschyr. Det saknades bara en cover på en coronalåt, men genom organisationens mentor Claire Rosvall hörde ingen mindre än Max Martin av sig. Han hade hört talas om deras kamp, ringde upp och sa: "Det här är bland det bästa jag har hört, ge mig några dagar så har ni en cover". Tre musikvideos gjordes som spelades dagligen på Ghanas största tv-kanaler.

Hur skulle du beskriva er organisation och ert arbetssätt?

Vår princip är hållbar välgörenhet genom inkludering, där alla är aktiva deltagare och ingen sätts som passivt offer. Fokus ligger på ömsesidig utbildning och erfarenhetsutbyte där organisationens "ambassadörer", mellan 12 och 20 år från både Sverige och Ghana, utgör hjärtat. De utbildas av experter och vidareförmedlar sedan denna kunskap på skolor eller seminarier online, där de även delar egna erfarenheter. Vi jobbar därför med sociala medier, kortare informationsfilmer samt utbildning genom dans och musik. Vi fokuserar även på att skapa förebilder inom grupperna, snarare än att aktivitet bara kommer utifrån. Vår verksamhet har exploderat i Ghanas utsatta områden.

Vi har fått flera förfrågningar om att starta projekt i Stockholmsförorter med samma modell. Det är jättekul, men just nu behöver vi resurser, både ekonomiskt och samarbetsmässigt, för att hinna med fler satsningar.

Hur startade allt?

När jag bosatte mig i Nima fick jag låna ett skjul av en man vid namn Emmanuel. Men

när jag ville betala hyra vägrade han och sa: "Christina, ska vi komma någonstans i världen så måste vi hjälpa varandra". Han hade själv varit utsatt för barnhandel och lovat att om han överlevde skulle han kämpa för barns rättigheter. Kort efter att jag kommit hem till Sverige fick jag veta att han hade dött. Ingen vet varför. Jag ville göra något för att hedra hans minne. När jag åkte tillbaka tog jag med kläder från Sverige. Med hjälp av vänner i slummen delades dessa ut på en skola. Men reaktionen var inte alls vad jag förväntat mig. Visst var tacksamheten enorm, men samtidigt konstlad, som en ritual. Det var då jag insåg vad en livstid av traditionell välgörenhet hade gjort med mottagarna. Det hade försvagat snarare än stärkt dem. De smarta och intressanta ungdomarna jag tidigare träffat förvandlades till de typiska "välgörenhetsbilderna" jag ofta sett hemma. Jag bestämde mig för att detta måste gå att göra bättre. En idé om att skapa en rättvisare bild föddes. Jag frågade om någon på skolan var intresserad av att brainstorma. Tio tjejer och killar runt nio år anmälde sig. Tillsammans började vi skapandet av en organisation som vi alla trodde på

Vilka framgångar har varit viktigast och vilka motgångar tyngst?

För det första, att nioåringarna från den där dagen vågade dela sina erfarenheter och fortfarande är ambassadörer för oss tio år senare säger väldigt mycket. För det andra, att bli stora i utsatta områden. Folk var trötta på "traditionella hjälporganisationer" och välkomnade det nya initiativet som lyfte Nimas resurser. Inom vår verksamhet fick man inte bara saker eller pengar, utan utbildning, självförtroende, ett nätverk och en känsla av att man kan skapa förändring. De ghanesiska myndigheterna har valt oss som kontaktorganisation till utsatta områden i huvudstaden – inte för att vi är störst, utan för att vi är en del av folket. Det är vår allra viktigaste framgång – att bli en organisation som även mottagarsidan tror på och känner sig stärkta av.

Den svåraste motgången har varit att få media att inte framställa vårt arbete på föräldrat sätt. Vi vill inte, trots all välmening, ha bilder där västerlänningar kommer för att "rädda Afrika". Det har varit svårt när andra velat uttrycka vårt arbete i film och bild på ett sätt som ger en missvisande bild av andra engagerade världsmedborgare.

Vilka tips vill du ge till de som vill göra som du och bli filantroper?

Om du har en bra idé, våga rådslå med idéns mottagare. Har du tänkt rätt? Är det kanske något som behöver ändras eller utvecklas för att arbetet ska funka på plats? Var inte heller rädd att stanna upp och tänka om – det kan snarare vara ett tecken på att du är på väg i helt rätt riktning.

FOTO: VAN DA SILVA

CHRISTINA WENNGREN

Organisation

Generalsekreterare och grundare av Project Nima vars syfte är att genom utbildning och ömsesidigt utbyte över nationsgränserna öka världsuppfattningen och bygga självkänsla hos barn och ungdomar i Ghana och i Sverige för att på så vis nå långsiktig positiv förändring.

www.projectnima.org